

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2020

ПРОБЛЕМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Ярошевська Т. В.

*к. ю. н., доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Трансфер технологій відіграє значну роль в економічному розвитку кожної провідної країни, в тому числі і в Україні. Безперечно, трансфер технологій як сучасний засіб впровадження інновацій на підприємстві надає можливість прискорити та вдосконалити процес виробництва, підняти рівень конкурентоспроможності товарів, а належне регулювання і фінансування цієї сфери в довгостроковій перспективі відкриває перед країнами можливість вийти у світові промислові лідери.

У європейських країнах механізми трансферу технологій вже давно працюють і продовжують далі вдосконалюватися, тоді як в Україні цей процес ще знаходиться на стадії зародження і вимагає детального опрацювання. Тому Україні важливо вивчити досвід провідних європейських країн щодо правового врегулювання відносин у сфері передачі технологій і виявити позитивні напрацювання, які можна було б запозичити і закріпити у відповідному законодавстві нашої держави.

Впровадження та комерціалізація конкурентоспроможних передових технологій, ефективний технологічний обмін розширить можливості високотехнологічного імпорту та експорту, сприятиме запровадженню єдиних високих стандартів економічного розвитку та налагодженню співробітництва у цій сфері між Україною та країнами-членами ЄС. Адже обраний Україною шлях інтеграції в ЄС потребує максимального наближення національного законодавства до законодавств країн-членів ЄС. Актуальність розв'язання цього питання є очевидною, оскільки це дозволить визначити конкретні заходи, які сприятимуть вступу України в ЄС.

З перших же років незалежності України в нашій країні багато уваги приділяється пріоритетним напрямам розвитку наукової та науково-технологічної діяльності, підходи та норми до яких містяться, зокрема, у Законах України: «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність» та інших нормативно-правових актах, що регулюють відносини у цій сфері. Проте протягом останніх років

законами України про державний бюджет України постійно блокуються норми стосовно фінансового забезпечення наукової, науково-технічної сфери, зокрема, ч. 3 ст. 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», а також створення пільгових умов для розвитку інноваційних процесів. В наслідок цього, розвиток інноваційної діяльності в Україні суттєво стримується через хронічне недофінансування даної галузі. Крім того, вагомою перешкодою для впровадження інноваційної продукції на підприємствах залишається значна зношеність технологічного обладнання, яке не може бути пристосоване до сучасних інноваційних технологій. Також однією із причин незацікавленості керівників підприємств у впровадженні нових технологій є відсутність дієвого механізму ефективного просування інновацій у виробництво та невирішеність низки правових, економічних, організаційних, фінансових питань щодо інноваційного розвитку на державному рівні.

Зокрема, у Франції питаннями трансферу результатів науково-технічної діяльності, створених за рахунок бюджетних коштів, займається Національне агентство з підвищення інноваційної привабливості наукових досліджень, яке було створене у 1979 р. з метою сприяння інноваційній діяльності промисловості, насамперед, у сфері середнього і малого бізнесу. Дане Національне агентство здійснює фінансову підтримку інноваційних підприємств і науково-дослідних лабораторій. Однією із форм підтримки є надання безпроцентної позики на строк до 6 років в розмірі 50 % від вартості проекту, яка підлягає поверненню лише у випадку, якщо профінансований інноваційний проект виявиться успішним. Також для реалізації інноваційних програм можна отримати субсидії, гранти, дотації. Будь-яка форма фінансування орієнтована на стимулювання активізації участі малих і середніх підприємств у рамках регіональних або міжнародних програм [1, с. 374–375]. Автор тез вважає, що такий досвід Франції щодо підтримки державою інноваційних програм доцільно використати і в Україні.

В Україні державне регулювання діяльності щодо створення та впровадження технологій виконує уповноважений орган з питань формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері трансферу технологій. Проте автор тез погоджується з науковцями [2, с. 121], що серед факторів, які гальмують освоєння новацій у промисловості, слід передусім назвати брак власних фінансових ресурсів, високі відсоткові ставки кредитів банків, зменшення внутрішнього попиту на продукцію вітчизняних виробників та значний ризик упродовж її освоєння.

Таким чином, застосовуючи європейський досвід щодо реалізації інноваційних програм в Україні та підвищення міжнародної конкурентоздатності нашої країни необхідно, перш за все, на державному рівні створити привабливі економічні умови в

сфері передачі інноваційних технологій. Зокрема, змінити систему оподаткування, експортно-імпоротної політику для сприяння концентрації інвестиційного капіталу та стимулювання фундаментальних і пошукових науково-дослідних робіт через цільові пільгові кредити, субсидії, дотації, дослідницькі контракти тощо. Необхідно удосконалити правову базу щодо фінансового забезпечення трансферу технологій.

Для активного впровадження результатів наукової та науково-технічної діяльності в економіку України має бути сформована інноваційна політика, що включає форми і методи державного стимулювання науково-технічної активності, активізації взаємодії науки і виробництва з метою широкого втілення розроблень в кінцевий виробничий результат – нові конкурентоспроможні види продукції, організаційні рішення, технологічні процеси. Така політика повинна передбачати вдосконалення правової, соціальної-економічної, організаційної, інформаційної бази та інших складових інноваційної діяльності.

Наступним проблемним питанням у сфері трансферу технологій є недосконалість механізму впровадження технологій, який повинен мати за мету безперервне масштабне оновлення виробництва. Автор тез вважає за доцільне на підприємствах, в наукових установах, організаціях та вищих навчальних закладах, що створюють та/або використовують технології, заснувати структурні підрозділи з питань формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері трансферу технологій, які будуть займатися комерціалізацією об'єктів технології та ефективним управлінням інтелектуальною власністю.

Наприклад, у Німеччині функції посередників між науковими лабораторіями та промисловими компаніями з передачі технологій виконують спеціальні наукові товариства та спільні дослідницькі асоціації. Їх діяльність фінансується за рахунок субсидій федерального уряду і доходів від виконання контрактних досліджень. Також вагому участі в організації передачі технологій приймають місцеві органи влади. Зокрема, вони вносять великий внесок у створення наукових парків та інноваційних центрів, розглядаючи цю діяльність як один із найважливіших напрямків регіонального розвитку [2, с. 122–123].

Застосовуючи досвід провідних європейських країн в сфері передачі технологій, пропонуємо в Україні на підприємствах, в наукових установах, в організаціях та вищих навчальних закладах, що створюють та/або використовують технології і яким належать або передаються майнові права на використання об'єктів права інтелектуальної власності, що є складовими технологій, створити спеціальні Центри трансферу технологій, які мають займатися комерціалізацією технології та ефективним управлінням інтелектуальною

власністю, зокрема: виявляти та оцінювати комерційний потенціал технології; вчиняти дії з набуття та охорони прав на технологію; визначати найбільш ефективні шляхи використання і трансферу зазначеної технології; залучати інвестиції у сферу трансферу технологій, сприяти встановленню нових ділових контактів між розробниками нововведень та їх споживачами; виплачувати винагороду авторам технологій та/або об'єктів права інтелектуальної власності після їх трансферу та укладати договори про передачу технологій; проводити аукціони та виставочні заходи у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності з метою підтримки вітчизняних виробників високотехнологічної продукції та пошуку нових споживачів; сприяти міжнародній співпраці у сфері трансферу технологій шляхом проведення конференцій з інноваційної тематики.

Отже, аналізуючи досвід України та країн-членів ЄС в сфері трансферу інноваційних технологій у промисловість, слід зазначити, що лише активна участь держави у створенні відповідних центрів з трансферу технологій як на законодавчому рівні, так і за допомогою довгострокового фінансування, а також податкова підтримка розробникам інновацій та споживачам, які проводять впровадження технологій, може вирішити проблемні питання активізації інноваційних процесів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / Кіндзерський Ю. В., Якубовський М. М., Галиця І. О. та ін.; за ред. Ю. В. Кіндзерського. Київ: Ін-т економіки та прогноз. НАН України, 2009. 928 с.
2. Нагорняк Г. С., Нагорняк І. С., Вовк Ю. Я. Вплив трансферу технологій на інноваційні процеси: український та зарубіжний досвід. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2013. № 2. С. 117–127.

ЩОДО МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНЕ НАЙМЕНУВАННЯ

Русак Г. В.

Студент V курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Золота Л. В.

к. ю. н., асистент кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Інтеграційний курс нашої держави до Європейського Союзу, процеси гармонізації вітчизняного законодавства зі законодавством ЄС та світовими стандартами вимагає